

"DIDN'T WANT TO WAKE YOU," THE NOTE READ. "WENT SHOPPING. HOME BY SIX. -- BEV, PAUL, & WINDA."

AND THAT'S HOW A DUCK FINDS HIMSELF ALONE IN THE WANING LIGHT OF A CLEVELAND SATURDAY...

...AMID THE DEBRIS OF EIGHT WEEKS' COMMUNAL LIVING IN THE ONE-ROOM APARTMENT HE SHARES WITH THREE HAIRLESS APES.

Steve Gerber löysi sisäisen ankkansa

Vesa Kataisto

E räänä syksyisenä päivänä vuonna 1973 Marvelin käsikirjoittaja Steve Gerber istui asunnossaan, vuokrakasarmissa New Yorkissa, ja yritti keksiä uutta hahmoa joka suorittaisi näyttävän sisääntulon Man-Thing -sarjaan (Marvelin rämemörkö). Jotakin yhtä hyvää kuin barbaarisoturin pomppaaminen pähkinävoipurkista, sitä Gerber oli jo käyttänyt. Korviin tunki salsamusiikki. Naapuri oli hankkinut stereot, niin kalliit, ettei hänellä ilmeisesti ollut enää rahaa ostaa kuin yksi levy. Sama kap-

pale soi uudelleen ja uudelleen. Kuin transsissa Gerberin sormet loikkasivat kirjoituskoneen näppäimille, ja hetken päästä hän sai ihmeekseen huomata kirjoittaneensa ihmisankasta, joka astuu esiin puskasta keskellä floridalaista rämettä.

Piirtäjä Val Mayerik antoi hahmolle muodon: Sikaria pureskeleva, täplikkääseen kravattiin ja pikkutakkiin sonnustautunut, housuton ankk, jolla oli ymy asenne ihmisiä – eli karvattomia apinoita - kohtaan heti alusta lähtien. Eikä ihme, sillä Howardiksi itseään kutsuva ankk oli joutunut The Overmasterin kosmisen kepposen uhriksi. Howard oli siepattu Ankkamaail-

masta meidän ulottuvuuteemme, ja oli nyt "Trapped in a world he never made!"

Aluksi Howardin piti olla vain yksi Gerberin kajahtaneista sivuhahmoista Adventure into Fear-lehden, mutta yleisöpalautte piti ankan pinnalla. Saturday Night Liven ja National Lampoonin kaltaiset, nuorten tekemät ja nuorille suunnatut komediaesitykset löivät itseään läpi. Howard istui ajan henkeen niin hyvin, että hahmolle ryhdyttiin pian puuhaamaan omaa presidenttikampanjaa.

Ei ole tiedossa, menestyikö Howard vuoden 1976 vaaleissa yhtä hyvin kuin Aku Ankk meillä, mutta oman lehden hän ainakin sai.

Stephen Ross Gerber syntyi vuonna 1947. Jo neljä - viisivuotiaana hän oli innokas sarjakuvien lukija. Teräsmies, Plastic Man, Roope-Setä ja Batman opposivat nuoreen tajuntaan. Kasvessaan hän sai vaikutteita mm. Stan Leeltä, Will Eisneriltä ja Jack Kirbyltä elokuvien ja musiikin lisäksi. Gerber tajusi sarjakuvan olevan ainutlaatuinen tapa sulauttaa kirjallinen ja kuvallinen tarinankerronta yhteen. Vuonna 1972 hän sai töitä Marvelilta, päästen kirjoittamaan ensin Hulkia, sitten Man-Thingiä, Draculaa, Daredeviliä ja Defenders-ryhmää. Gerber nautti työstään tarinoita näille ihmekestantamon B-listan tähdille, koska hahmot eivät olleet niin sidottuja kliseisiin kuin ykköslehtien superit, esimerkiksi Hämähäkkimies ja Ihmenelosek.

Howard the Duck oli vielä enemmän toista maata. Lehden sivuilla esiintyivät niin kajahtaneet hahmot, ettei vastaavia oltu valtasarjakuvissa nähty sitten Batmanin 60-luvun seikkailujen. Tappava Turnipsimies, Vampyyrilehmä, Munuaisrouva, Tri Bong sekä Le Majava ovat vain pieni osa Howardin vihulaiskaarta.

Itsemurha on hyvä tapa aloittaa

Heti ensimmäisen oman lehensä ensimmäisessä ruudussa Clevelandiin päätyneen Howard onkin pohdiskelemassa itsemurhaa umpisaastuneen joen rannalla. Howard näkee vastarannalla mystisen tornin, jonka huipulta hyppäminen olisi miellyttävämpi tapa kuolla kuin hukuttautua saastan joukkoon. Kivutessaan Howard huomaa, että torni on rakennettu luottokorteista. Siellä pitää majaansa "finanssivelho" Pro Rata, joka pitää vankinaan näyttelijätär Beverly Swizleriä, Howardin tulevaa elämäkumppania. Kamppailu ratkeaa Hämähäkkimiehen avustuksella nuoren parin onneksi ja velhon luottotappioksi, mutta Howardin ongelmat ovat vasta alussa. Hänen pitää kohdata paljon pahempi vastustaja, karvattomien apinoiden maailma.

Kaikki piirtäjät eivät hallinneet ankan piirtämistä, erityisesti nokka tuotti ongelmia. Sarjan ykköspiirtäjä Gene Colan osasi Howardin visualisoinnin parhaiten. Gerber sai tehdä varsin vapaasti pilkkua ajan ilmiöistä ja tutkiskella omia teemojaan, kuten olevaisuutta ja todellisuuden eri ulottuvuuksia 27 numeron ajan. Sitten hänen ongelmansa alkoivat. Howardista oli tehty myös sanomalehdistriippi, ja Gerber alkoi vaatia suurempaa osuutta tuotoista itselleen sekä oikeuksia luo- miinsa hahmoihin.

Vuonna 1978 alkoi oikeusprosessi, jonka aluksi Gerber sai havaita olevansa työtön ja ankan. Marvel värväsi Bill

Mantlon käsikirjoittamaan Howardin seikkailuja uuteen, mustavalkoiseen ja magazine -kokoiseen lehteen, jollaisiin Comics Code ei puuttunut. Mantlo yritti parhaansa, mutta ei saanut aikaiseksi yhtä kirpeää henkeä kuin Gerber. Paikataksaan kehnoa satiirihammastaan Mantlo ryhtyi kirjoittamaan tarinoita Howardin kotiplaneetasta. Tätä ratkaisua Gerber ei sulattanut, ja Mantloakin odottivat potkut kun hän meni tekemään jutun, jossa viitattiin Berkeleyn yliopiston kampuksella tapahtuneeseen veriseen välikohtaukseen. Käsiä riistettyneen mielenosoituksen päätteeksi kansalliskaartilaiset alkoivat ampua Vietnamin sotaa vastustaneita opiskelijoita, ja sama toistui Howardissa Ankkaplaneetan versiona. Se oli Marvelille liikaa, ja vuonna 1982 Howard the Duck-lehti lakkautettiin.

Tästä oli mielissään myös Walt Disney Company, jota toisen äkkiipikaisen ankan ilmestyminen markkinoille ei ollut miellyttänyt lainkaan. Oikeusjuttua välttääksään Marvel joutui pukemaan Howardille housut.

Gerber oli tällä välin päätyneen taas Marvelille töihin. Toimittaja Mark Evanier pyysi häntä mukaan kirjoittamaan ja toimittamaan Dungeons & Dragons-animaattiosarjaa, vaikka oikeusprosessi oli vielä kesken. Sarjakuvapuolella Gerber kehitti Eclipse Enterprisesille Stewart the Rat, joka oli käytännössä sama hahmo kuin Howard, tosin jättimäisen laboratoriotan muodossa. Kun sarja ei menestynyt, Gerber pyysi avukseen toisen Marvelin taholta kovaa kohtelua saaneen henkilön, legendaarisen Jack Kirbyn. Yhteistyönä syntyi sarja Destroyer Duck, joka taistelee kaikkia vastaan kaikkialla, mutta ennen muuta megayhtiö Godeorpiä vastaan. Lehden tuotoilla oli tarkoitus rahoittaa oikeudenkäyntikuluja. Niitä ei kuitenkaan tullut, sillä Marvel teki Gerberin kanssa sovitteluratkaisun. Koko prosessi oli käänteentekevä koko Amerikan

sarjakuvateollisuuden kannalta. Kun aiemmin isotkin tekijät olivat tyytyneet luovuttamaan työnsä ja hahmonsä yhtiölle kertamaksua vastaan, ryhtyivät nyt varsinkin nuoret tekijät penäämään rojalteja. Tämä johti esimerkiksi Dark Horse ja myöhemmin Image Comics-kustantamoiden syntyyn.

Koska kiista oli sovittu, Howardille kaavailtiin uutta kuoriutumista. Gerber kirjoitti käsikirjoituksen, jossa irvailtiin kaikkea mahdollista siihen asti tapahtunutta. Mukana olivat kaikki mahdolliset Howard-lehdissä esiintyneet hahmot, sekä joukko uusia. Päätoimittaja Jim Shooteria käsis ei kuitenkaan naurattanut. Hän teki siihen niin paljon muutoksia ja poistoja, että Gerber löi hanskat tiskiin.

Toisenlainen Terästyttö ja ankasta kalkkuna

Vuonna 1984 DC päätti pistää koko universuminsa uuteen uskoon, ja halutuun työ oli luonnollisesti Teräsmiehen muokkaus. Gerber ja Frank Miller esittelivät oman tarjouksensa, jossa esimerkiksi Terästyttö ei olisi Kal-Elin serkku, eikä edes syntyisin Kryptonilta. DC ei lämmennyt idealle, kun Miller ja Gerber vielä halusivat 20% uuden Terästyttö-hahmon rojalteista. Firma järjesti Teräsmiehen yleiset "leipojaiset", kisan jonka voittajaksi oli jo ennalta päätetty John Byrne.

Kaiken lisäksi Willard Huyek ja Gloria Katz (Indiana Jones ja Tuomion tempelin kirjoittajat) väsasivät George Lucasin suojeluksessa oman elokuva-versionsa Howard the Duckista (1986). Elokuva ei ole aivan niin kamala kuin useimpien kriitikien perusteella luulisi, vaan perusasetelmiltaan kohtalain sovitus Gerberin teemoista. Ikävä kyllä vain kliseisimmillä 80-luvun hirveyksillä ja Lucas/Spielberg-latteuksilla kuorutettu.

Howardilla ei ole rikasta setää, mutta ainainen rahapula kuten Akullakin.

Gerber oli tarttunut taas Evanierin vinkkiin uudesta, lelufirma Hasbron tuottamasta piirrossarjasta G.I. Joe, jonka teossa kirjoittajilla olisi entistä vapaammat kädet. Sarja oli syndikoitu, eikä näin ollen minkään tietyn tv-yhtiön sensorien mielivallan alainen. Piirrossarjassa oli myös helpompi kirjoittaa, koska kerronta on aivan erityylistä. Esimerkiksi hahmo voi lausua pitkänkin puheen samassa kuvakulmassa oleillen, eikä hahmon pää silti jää puhekuplan jyräämäksi.

Vuosien aikana Gerber ehti tehdä monenlaista, kirjoittaa Star Trek: The New Generation-sarjaa, Batman/Superman-adventures-animaatioita sekä kajahtaneita sarjakuvia kuten Suburban Jersey Ninja She-Devils ja Void Indigo, jota eräs kriitikko kutsui ”rikkokseksi ihmiskuntaa kohtaan”. Tästä kriitikkistä Gerber on erityisen ylpeä.

”Howard ei näe ihmiskunnassa mitään positiivista, kuten en ilmeisesti minäkään. Yhteiskuntaamme riivaa halu tehdä jatkuvasti kauppaa. Itseisarvomme, niin yksilöinä kuin yhteisönä, mitataan todellisuudessa vain materiaalisin perustein, hyödykkeiden määrässä, vaikka emme sitä myönnäkään. Palvomme ensisijaisesti paljon rahaa ja tavaraa omistavia hahmoja ja instituutioita. USA väittää olevansa uskonnollinen maa, mutta totuus on kaukana siitä”, paasaa Gerber haastattelussa, joka löytyy stevegerber.com:ista.

Vuonna 1998 Gerber suoritti paluun valtavirtasarjakuvien pariin Phil Winsladden ja Steve Leialohan kuvittamalla Nevada-minisarjalla. Vertigon julkaisema sarja kuvailee lasvegasilaisen tanssitytön ja hänen strutsinsa, Boleron, matkaa halki

ulottuvuuksien. Lukija saa vetää omat johtopäätöksensä siitä mitä sarjassa todella tapahtuu. Gerber on tarinoita kirjoittaessaan kiinostuneempi innoivoinnista ja draaman toimivuudesta kuin tulkinnasta ja abstraktivismista. Esimerkiksi tarinan eräällä pahiksella on laavalampun muotoinen pää. Se vain kuuluu Nevadan maailmaan, joten mitäpä turhia selittelemään.

Clark Kent, viimeinen pelastunut

Ehkä Nevadan menestyksen myötä DC uskalsi viimein antaa myös Teräsmiehensä Gerberin käsittelyyn. Tuloksena oli sarja Superman: Last Son of Earth. Sen perusidea on varsin radikaali keikkaus. Krypton ei tuhoudukaan, vaan maapallo, ja Clark Kent-vauva päätyy Kryptonille ainoana pelastuneena ihmisenä. Planeetta on Byrnen Man of Steel-sarjan mukainen steriili yhteisö, jossa tiede on korvanut uskonnot. Jor-El, löytölapsen isä, vastustaa Kryptonin vanhimpien neuvostoa, ja hänen vielä anarkistisempi adoptiopoikansa osoittautuu vielä radikaalimmaksi uudistusten kannattajaksi.

Gerber on sanonut, että häntä kiehtoo enemmän Clark Kent kuin tämän supersankarioleumus. Kent kuvastaa jokaista lasta, joka tuntee itsensä erilaiseksi ja joutuu piilottamaan todelliset kykynsä ja luonteensa peläten, etteivät muut ymmärtäisi häntä. Gerberin mukaan tämän vuoksi Teräsmies ymmärtää alistettuja, koska hän tietää miten harvoin amerikkalaiset perusarvot totuudesta, oikeudesta ja reilusta pelistä oikeasti toteutuvat.

Gerber pääsi takaisin suosikkihahmonsa pariin, kun hän lopulta suostui Winsladden ja toimittaja Stuart Mooren pyynnöstä kirjoittamaan lisää Howard the Duckia. Kuusiosainen minisarja julkaistiin Marvelin aikuisemmalla alamerkillä Max Comics. Siinä Howard pääsee lopulta tapaamaan itsensä Isä Jumalan, joka kertoo, ettei elämällä ole mitään erityistä merkitystä. Siksi on parempi olla anka ihmisten maailmassa kuin tivallinen taavi ankkaplaneetalla. Tämän suuren paljastuksen ohessa pistetään halvalla mm. poikabändejä, Witchbladea, Sandmanina, Preacheria ja Transmetropolitania.

Gerber on jälleen päässyt pysyvästi kiinni sarjakuvien tekoon, ja toivotavasti menestys on parempi kuin 20 vuotta sitten. Paljon on vielä ruuduissa näkemättä, esimerkiksi rikkikastiketta planeettojen ylle valeleva Sulfur Surfer, ja tämän isäntä, Rolling Stonesiin jättiloogia muistuttava suursyömäri Galactongue. ■